

AGENDA 2030 GÈNERE I REFUGI

Conclusions de la jornada

OBSERVATORI DEL
REFUGI

**UNHCR
ACNUR**

L'Agència de l'ONU per als Refugiats

*comité espanyol
delegació c. valenciana*

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria de Participació,
Transparència, Cooperació
i Qualitat Democràtica

**TOTS
A UNA
veu**

“Aquesta publicació ha sigut realitzada amb el suport financer de la Generalitat Valenciana. El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva del Comitè Espanyol d'Acnur- Delegació Valenciana i no reflecteix necessàriament l'opinió de la Generalitat Valenciana.”

I. CONTEXTUALIZACIÓ

L'activitat suposa el tancament del projecte “**Observatori del Refugi: Consolidació del compromís de la comunitat universitària per a promoure els drets de les persones refugiades en el marc dels ODS**” (d'ara en avant, OdR 2020), finançat per la Conselleria de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica de la Generalitat Valenciana.

Objectiu general del projecte:

Contribuir a la consolidació de la promoció dels drets humans de les persones refugiades en la Universitat de València en el marc de la Agenda 2030.

Objectiu específic del projecte:

Comprometre als membres de la comunitat educativa de la Universitat de València amb la promoció dels drets humans de les persones refugiades i la consecució dels ODS amb enfocament interseccional de gènere.

Per a més informació del projecte, visitar:

<https://www.observatoridelrefugi.org/>

II. OBJECTIUS I METODOLOGIA

La protecció de les persones refugiades va unida a la promoció dels drets humans i a la consecució dels ODS marcats per l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible.

En la resolució aprovada el 25 de setembre de 2015, els Caps d'Estat i de Govern i Alts Representants prometen **“que ningú es quedaria arrere”** en el camí cap a la pau i l'erradicació de la pobresa extrema per a fer realitat els drets humans de totes les persones i aconseguir la igualtat entre els gèneres. Es van comprometre per a arribar primer als més ressagats, empoderar als més vulnerables i atendre les seues necessitats, fent esment especial als refugiats i desplaçats interns en la promoció d'un món més just, equitatiu, tolerant, obert i socialment inclusiu.

Aquesta activitat busca aconseguir que **la població universitària i la ciutadania de la Comunitat Valenciana connecten amb la realitat de les persones refugiades, se sensibilitzen, consciencien i adquiren una actitud crítica davant la necessitat de garantir la seua protecció, comproment-se amb la consecució de l'Agenda 2030 i la promoció dels drets humans de les persones que es veuen forçades a fugir.**

JORNADA

Agenda 2030

GÉNERO Y REFUGIO
GÈNERE I REFUGI

JUEVES 10 MARZO
DIJOURS 10 MARÇ

Aula 3P03 · Facultat de Dret
Universitat de València
Campus Tarongers

Jornada Agenda 2030, gènere i refugi

Data: 10 de març 2022

Lloc: Aula 3P03 Departament de Dret Internacional "Adolfo miaja de la Muela". Facultat Dret (Edifici Departamental) - Universitat de València. Campus Tarongers.

III. AGENTS CONVIDATS/DES

Mila Font.

Metges Sense Fronteres (MSF).

Delegada Comunitat Valenciana, Catalunya, Balears i Regió de Múrcia

Diana Buceta Fernández.

Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat (CEAR-PV).

Servei Jurídic

Raquel Vanyó.

Institut Drets Humans de la Universitat de València.

Departament Dret Internacional 'Adolfo Miaja de la Muela'

María Chaques.

Amnistia Internacional Espanya (AI).

Àrea Jurídica grup local València

Mar Valero (online).

Universitat Jaume I - OCDS .

Observatori Psicosocial de Recursos en Situacions de Desastre

Marta Rivas

Comité español de ACNUR.

Responsable d'Incidència i Educació per a la Ciutadania Global

Claudia Squillacioti.

Comité español de ACNUR .

Consultora en projectes d'Educació per a la Ciutadania Global

Samuel Sebastian.

Comité español de ACNUR .

Consultor en projectes d'Educació per a la Ciutadania Global

IV. CONCLUSIONS

Aquesta jornada va estar composta per dues taules redones i un debat obert al públic assistent.

La **primera Taula: “Gènere i refugi, un doble desafiament”** plantejava un diàleg sobre les diferents visions sobre com el gènere afecta a la realitat de les persones refugiades, desplaçades o sol·licitants d’asil, en les diferents fases de la fugida, atenent especialment la situació de les dones, xiquetes, i persones que fugen per raó de la seua orientació sexual.

Amb la finalitat d’aconseguir una visió més àmplia des de diferents punts de vista es va convidar a persones expertes de diferents entitats que treballen en favor de les persones refugiades o desplaçades per la força.

En concret, aquesta primera taula, moderada per Samuel Sebastián (tècnic del Comit   espanyol d'ACNUR), va estar composta per:

- Mila Font
- Diana Buceta Fernández
- Raquel Vany  
- María Chaques

IV. CONCLUSIONS

En aquesta primera taula, i cadascuna de les ponències comptava amb 15 minuts d'exposició, després del qual es va induir al col·loqui des de dues preguntes:

Quines són les diferències més significatives que detectes entre la percepció general de la societat sobre les persones (i en concret les dones i xiquetes) refugiades, i la realitat que trobes en el teu treball?

Per què creus que es produeix aquest desfasament? Com podem acostar aquestes visions? Què creus que es necessita de la societat civil?

Com a ponent inicial, María va destacar la importància de globalitzar una visió de gènere en tots els països i la necessitat de transversalitzar-la en totes les fases del treball que implica la protecció internacional de les persones.

Des que esclata un conflicte que obliga al desplaçament forçós fins al procés d'integració local en el lloc d'acolliment, les dones i xiquetes es troben en situació de vulnerabilitat enfront de riscos associats a situacions de violència de gènere, abusos i agressions sexuals relacionades amb el gènere i, especialment, davant la possibilitat de ser víctimes de tràfic i tràfic de persones.

A més, les dones que arriben a un país d'acolliment en la seua majoria no coneixen l'idioma, sent molt complex disposar d'una assistència jurídica a través d'una advocacia co-neixedora del mateix o amb accés a personal traductor.

En tots els conflictes armats existeix una violència específica sobre les dones i els/as xiquets/as.

En relació al conflicte de Síria, la majoria de persones que retornen, no sempre d'una manera voluntària, són dones. Això és causa de la creença que hi ha una menor possibilitat de detenció, encara que després existisquen testimoniatges de detencions arbitràries cap a elles i els seus fills, que impliquen tortures i maltractaments. En el cas d'Ucraïna, ja es coneixen avisos de segrest de dones joves.

IV. CONCLUSIONS

Mila Font. Metges Sense Fronteres

La ponència de Mila s'enfocava en com les desigualtats del nostre món que són fruit del patriarcat s'acrecen en els processos de desplaçament forçós. La Violència Sexual Basada en Gènere (*VSBG) afecta a dos terços de dones en situació de desplaçament, derivant en una revictimització física i psicosocial per la possibilitat de desenvolupar infeccions de transmissió sexual, embarassos no desitjats i morts per avortaments mal realitzats.

La violència sexual, en molts casos, prefereixen no denunciar-la perquè l'estigma que va associat a això serà quasi pitjor que el que ha sigut la violació.

Es donen molts casos de dones que sol·liciten contracepció durant els viatges perquè saben, previ a iniciar el mateix, que seran víctimes de violació.

Diana Buceta Fernández.

Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat

L'estratègia de *CEAR per al desenvolupament de l'Agenda 2030, expressat per Diana en la seua ponència, s'enfoca en gran manera a pal·liar els desafiaments als quals s'enfronten les dones que fugen dels seus països en cerca de protecció internacional. Així mateix, una vegada traspassada la frontera, les dones es topen amb barreres d'accés a drets com l'idioma, el desconeixement dels seus drets, l'afectació psico-social i revictimització, el temor a la deportació i l'exploració laboral o sexual.

Quan portem tota la vida patint violència (...) és difícil reconèixer-la.

Quan les dones accedeixen amb una situació irregular a un país nou, en molts casos no són coneixedores que es pot sol·licitar protecció internacional per qüestions de gènere. A més, durant les entrevistes en el procés d'arribada, no solen ser entorns on senten seguretat per a exposar els seus relats i reconèixer les seues vivències.”

IV. CONCLUSIONS

Raquel Vanyó. Institut Drets Humans de la
Universitat de València

L'última ponent de la primera taula, Raquel, va emfatitzar sobre la importància de reconèixer l'impacte diferenciat de gènere en l'aplicació del sistema internacional de protecció de les persones refugiades.

No s'arriba perquè no hi ha voluntat política.

Els buits legals existents no permeten disposar d'eines que proporcionen seguretat i protecció a les dones que es desplacen forçosament d'un conflicte armat, perpetuant en molts casos les discriminacions i desigualtats en termes de gènere i refugi. La necessitat d'una legislació actualitzada per la no-discriminació que reconega els riscos i buits de protecció en el trànsit entre països, evite la revictimització per gènere i reforce la protecció com una obligació dels estatuts, es torna imminent.”

“

*És important incorporar una visió *interseccional de gènere al treball que es realitza amb persones víctimes de conflicte. La condició de desigualtat de les dones que es desplacen forçosament moltes vegades és causada per la seua condició econòmica o nivell educatiu, en ser més fàcilment enganyades. En el cas de l'Afganistan, a més, compten amb una major dificultat d'accés al mercat laboral, així com una necessitat de suport dels serveis socials per ser les encarregades dels seus infants. En el cas de Iemen, perquè una denúncia per agressió sexual siga validada, és necessari que una persona siga testimoni de l'acte, convertint a les dones ja no en víctimes (subjecte) sinó en proves del delictes (objecte).”*

Raquel Vanyó

IV. CONCLUSIONS

La **segona Taula: “Què podem fer per a “no deixar a ningú arrere”?”**, concretava una conversa per a la materialització quotidiana i apropiació ciutadana del principi de l'Agenda 2030 de “no deixar a ningú arrere”.

Per al tractament d'aquesta temàtica aquesta segona taula, moderada per Marta Rivas (tècnica del Comité espanyol d'AC-NUR), es componia per:

- Claudia Squillacioti
- Samuel Sebastian
- Mar Valero

Una vegada analitzada la temàtica “Gènere i Refugi”, aquesta segona taula s'enfoca en la cerca d'actuacions a executar des de les Universitats i el voluntariat amb l'objectiu de “no deixar a ningú arrere”. Les reflexions exposades, queden recollides a continuació.

Claudia Squillaciotti. Comité espanyol d'ACNUR,
Projectes Observatori del Refugi

En la ponència de Claudia, que va donar inici a la segona taula redona, es va tractar la importància dels espais de reflexió enfront de violacions de Drets Humans generadores de desplaçament forçat i que esdevenen al seu torn en riscos o noves afeccions diferencials derivades del gènere. El desenvolupament d'activitats de formació i sensibilització en Universitats s'ha d'entendre com un element catalitzador per a despertar l'interés específic cap a la investigació i mobilització de la ciutadania global en la protecció dels drets humans de les persones desplaçades, així com la trajectòria professional de l'estudiantat.

A més, la sensibilització en altres centres educatius com a instituts o col·legis permet generar pensament crític enfront de problemàtiques com el desplaçament forçat que estableixen les bases, des d'edats primerenques, per a formar a una ciutadania global compromesa i activa enfront d'injustícies. És indispensable, en matèria de Drets Humans, aqueixa educació i conscienciació primerenca de la ciutadania, com a eina per a la reivindicació d'allò que és exigible i que en moltes ocasions és desconegut per a la societat civil.

És necessària una ciutadania global, socialment activa i implicada, que transcendisca del local a l'internacional i que tinga pensaments crítics enfront del que ocorre.

IV. CONCLUSIONS

Samuel Sebastian. Comité espanyol d'ACNUR,
Campanyes Creatives al Voluntariat

La segona ponència, duta a terme per Samuel, expressa la importància de tindre en compte que dia rere dia hi ha més conflictes que cada vegada són més complexos de resoldre, és necessari que tota la societat civil aprenga a conviure amb la diversitat existent del món contemporani. A més, és important remarcar que les injustícies no són independents del nostre gènere ni del nostre origen.

Dins de la labor de sensibilització del Comité Espanyol d'ACNUR, Samuel posa sobre la taula accions pràctiques executades amb el voluntariat del *Observatori del *Refugi. En concret, parla de les campanyes de sensibilització com una oportunitat pràctica per a prendre consciència d'entorns diversos i contextos complexos, servint com a punt de partida per a entendre al "altre", millorar la convivència i formar consciència crítica.

La vinculació del voluntariat en les campanyes de sensibilització promou la participació crítica de la societat, plantejant inquietuds relacionades amb els drets de les persones desplaçades i al seu torn, formes creatives de comunicar-les o difondre-les.

Sempre necessitem de la societat en la qual vivim.

Mar Valero. Observatori Psicosocial de Recursos en Situacions de Desastre de la UJI

La ponència que dona tancament a les conferències externes, duta a terme per Mar, va centrar la seua temàtica en la importància de la implicació de les institucions educatives, en concret de les universitats. Independentment de les titulacions, el ODS 4 “Educació de qualitat”, ODS 16 “Pau, justícia i institucions sòlides” i el ODS 17 “Aliances per a aconseguir els Objectius” haurien de ser pilars bàsics de tots els ensenyaments superiors.

A més, més enllà d'ensenyaments bàsics, la formació integral de les persones hauria de fomentar el compromís social i la solidaritat amb tota la comunitat internacional. Des de les universitats, enteses com a persones i no com a institucions, s'ha de desenvolupar un compromís i un respecte cap als Drets Humans per a la prevenció de conflictes i el foment d'una cultura de pau.

Mar va incidir sobre la importància de visibilitzar als col·lectius oblidats i en risc d'exclusió social, anant més enllà de les emergències puntuals i d'actualitat. A més, les sensibilitzacions o formacions que s'ofereixen dins dels espais universitaris han d'aprofitar la multidisciplinarietat present en les mateixes com una oportunitat de generar entorns més rics.

Les universitats han d'implicar-se en el lema de “no deixar a ningú arrere”, molt més allà del marc dels ODS.

IV. CONCLUSIONS

La **tercera Taula: “Debat obert”**

Aquesta secció que dona tancament a la jornada destaca per l'elevada participació de les persones assistents.

Es planteja la qüestió de “com sensibilitzar a qui no escolta” i s'incideix en la importància que la majoria dels discursos d'odi estan fundats en la idea de sentir “a l'altre” com algú alié a tu, amb qui no pugues sentir empatia. Es debat que una manera d'abordar aquestes situacions és, en primer lloc, situar a la persona que es té davant i vincular-la amb aquelles sobre les quals es pretén sensibilitzar (en aquest cas, les persones desplaçades per la força), des de la condició compartida d'humanitat. L'objectiu no ha de ser inculcar un pensament en la seua ment, sinó oferir dades objectives, despertant preguntes i debats interns.

Una altra qüestió que s'ha tractat en aquesta segona part és la idea que cap persona és aliena al compromís social. És indispensable, per tant, assumir les nostres responsabilitats envers la societat i entendre que totes les persones tenim un paper important que assumir en la configuració d'una societat justa, equitativa i sostenible.